

Dr. Öğr. Üyesi Derya Yılmaz Geç Tunç Çağı'nda Troya

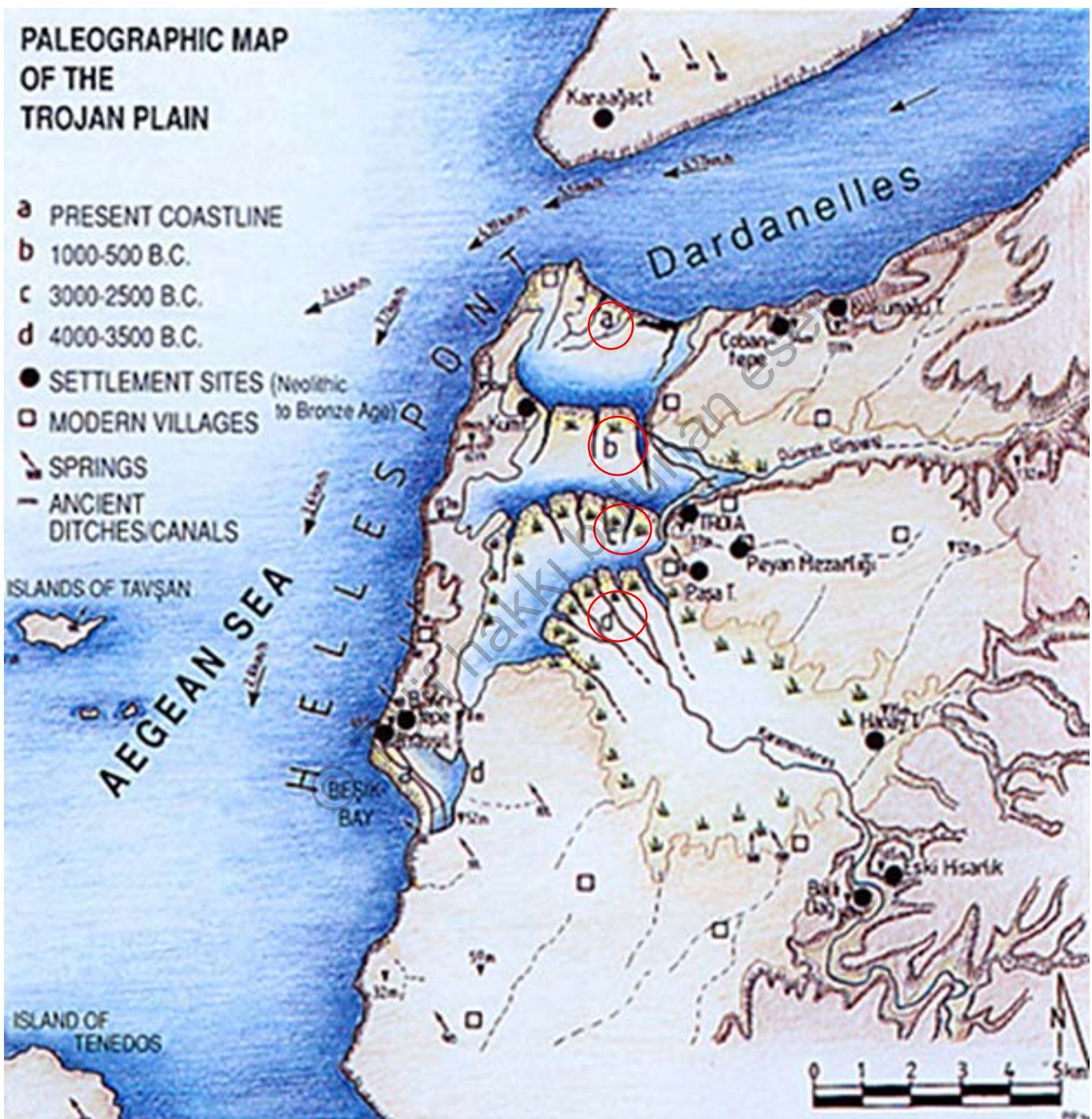

Çanakkale'nin merkez ilçesine bağlı Tefikiye Köyü'nde Çanakkale Boğazı'na hâkim bir konumdadır.

Jeomorfolojik araştırmalarla Troya'nın Tunç Çağları boyunca Kara Menderes ve Dümrek Çayı'nın döküldüğü küçük bir koyun kenarında olduğu belirlenmiştir.

**PALEOGRAPHIC MAP
OF THE
TROJAN PLAIN**

- a PRESENT COASTLINE
- b 1000-500 B.C.
- c 3000-2500 B.C.
- d 4000-3500 B.C.
- SETTLEMENT SITES (Neolithic to Bronze Age)
- MODERN VILLAGES
- ▽ SPRINGS
- ANCIENT DITCHES/CANALS

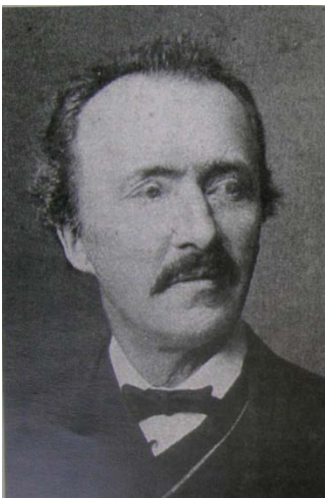
200x150 m apında, ovadan 31 m
ykseklikte, yaklaşık 17 m ykseklikte
kltr dolgusuna sahip bir hyktr.

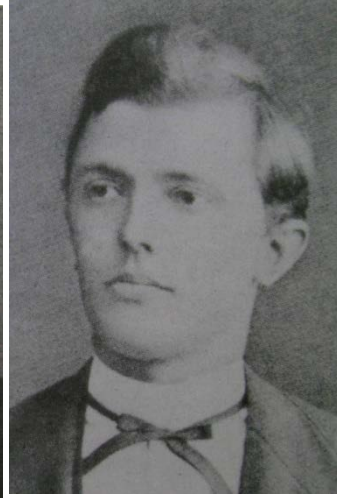

F. Calvert

- 1863 - 1870
- 1870 - 1890
- 1893 - 1894
- 1932 - 1938
- 1988 - 2005
- 2005 - 2015
- 2015-

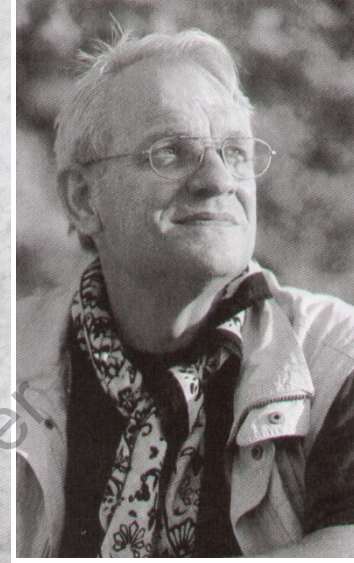
H. Schliemann

W. Dörpfeld

C. W. Blegen

M. O. Korfmann

E. Pernicka & P. Jablonka

R. Aslan

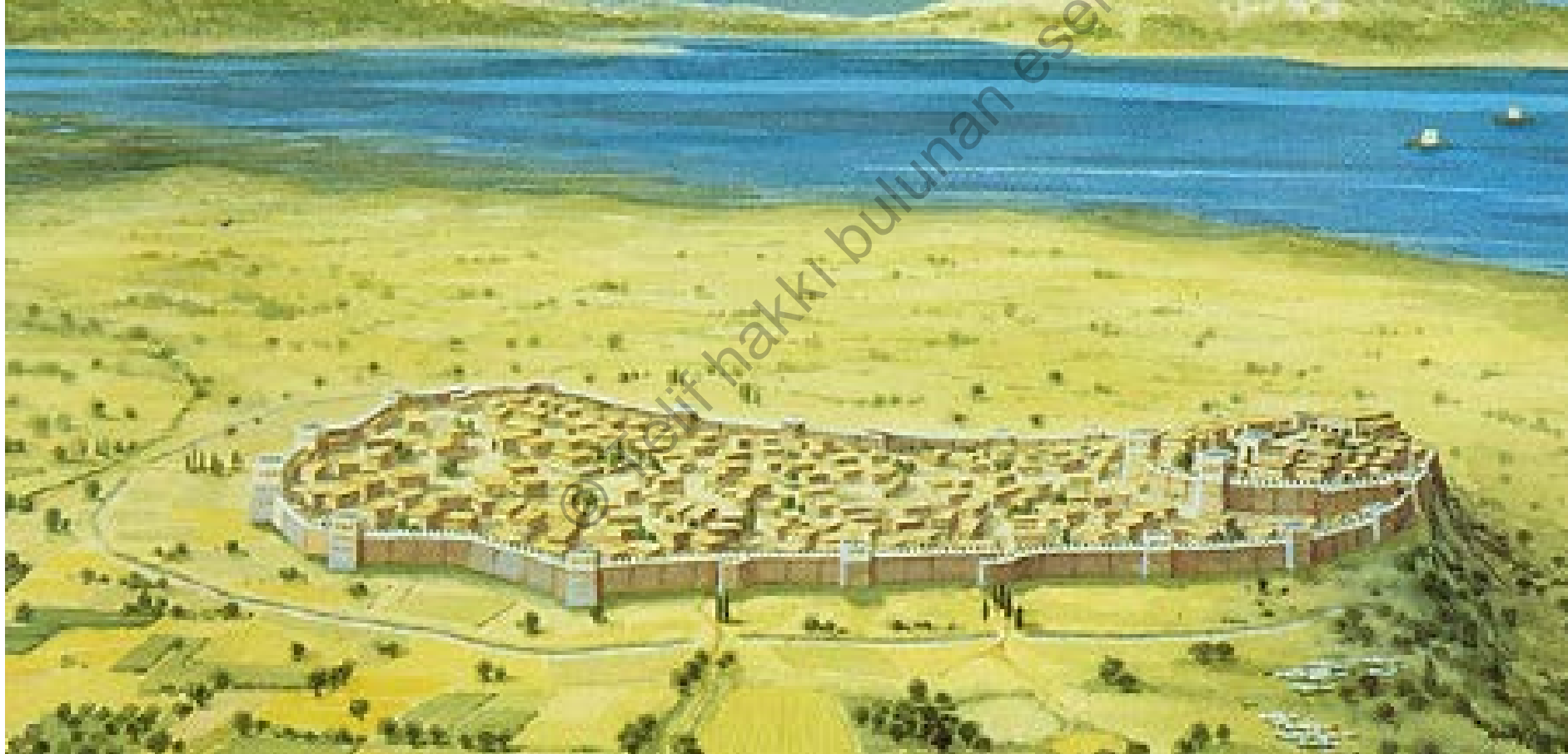
F. Calvert
Dr. H. Schliemann
Dr. W. Dörpfeld
C. W. Blegen
Prof. M. O. Korfmann
Prof. E. Pernicka ve Prof. P. Jablonka'nın başkan yardımcılığında
Çanakkale Müze Müdürlüğü, Prof. Dr. R. Aslan bilimsel danışmanlığında

Kronoloji

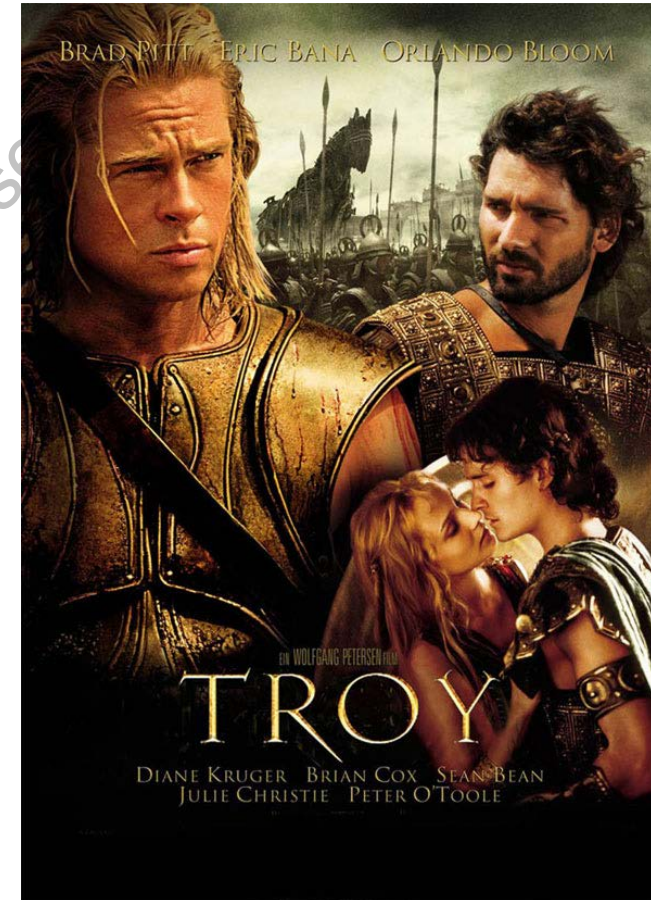
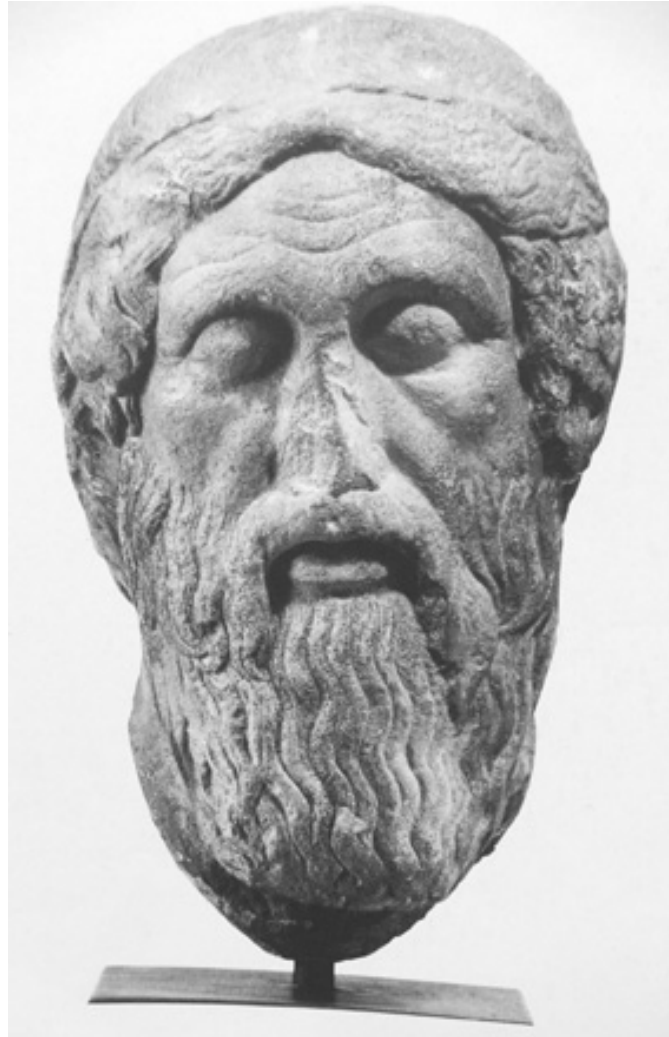
- Geç Tunç Çağı Troya VI-VIIa
- Troya VI - Orta Evre: M.Ö. 15. yy
- Troya VI-Geç Evre :M.Ö. 1300-1250
- Troya VIIa: M.Ö. 1250- 1175.

	Aegean	Troia		Central Anatolia
1200	LH IIIB	VIIa	← Walmu	Hittite Empire Period
1300	LH IIIA2	VIh	← Alaksandu & Muwattalli II	
1400	LH IIIA1	VIg	← Kukkunni	Middle Kingdom
1500	LH IIB	VIe/f	← Tuthaliya I/II contra the Assuwan coalition	Old Kingdom
1600	LH IIA	VI d	← First Mycenaean pottery at Troia	
1700	LH I	VIb/c	← Increased amount of imported wares at Troia	Kültepe Ia
	MH III	VIa	← Mattpainted pottery at Troia	
			← Samothracian pottery at Troia	
			← First Anatolian Grey Ware in Troia	

TROY VI kentinin canlandırması.

HOMEROS'UN TROYASI

Troya VI (M.Ö. 1700-1200)

Homeros'un Troya'sı, (W)ilios veya Wilusa sanılan kent

Troya bu dönemde önemli bir yönetim ve ticaret merkezidir.

Burası Wilusa kenti olarak Doğu Akdeniz Bölgesi siyasi sisteminin bir parçasıydı ve coğrafi konumu nedeniyle belirgin bir güç faktörü konumundaydı.

Daha önceki yapıların üzerinde artık iyice yükselmiş Troya üzerinde muazzam bir kale inşa edilmiştir.

Yaklaşık 200x300 m genişliğindeki alan eğimli taş duvarlarla çevrilmişti. Bu duvarların üzerinde dik kerpiç duvarlar durmaktaydı. Bu kale surlarının toplam yüksekliği 10 m yi geçiyordu. Bu çok etkileyici surlara ve kapılarına ilaveten iki büyük kule ve iki de muazzam bastiyon vardı.

Troy VI citadeli Güney Kapı rekonstrüksiyonu, savunma duvarı ve kuleleri
(Copyright by Christoph Haussner Munich)

Troy VI rekonstrüksiyonu kuzeydoğu bastiyonu üzerinden görünüm
(Copyright by Christoph Haussner Munich)

Troya VI kuzeydoğu bastiyonu rekonstrüksiyonu
(Copyright by Christoph Haussner Munich)

Troya VI rekonstrüksiyonu. Sarayları ile birlikte kale ve aşağı şehir. (Copyright by Christoph Haussner, Munich)

Arabalı saldırılardan korunmak için kayaya kazılmış ufak bir savunma hendeğiyle çevrilmiş aşağı şehir dahil Troya yerleşimi 270.000 m2 yer kaplıyordu. Batıdaki su kaynağı mağarasının bu evrede dini bir anlamı da vardı.

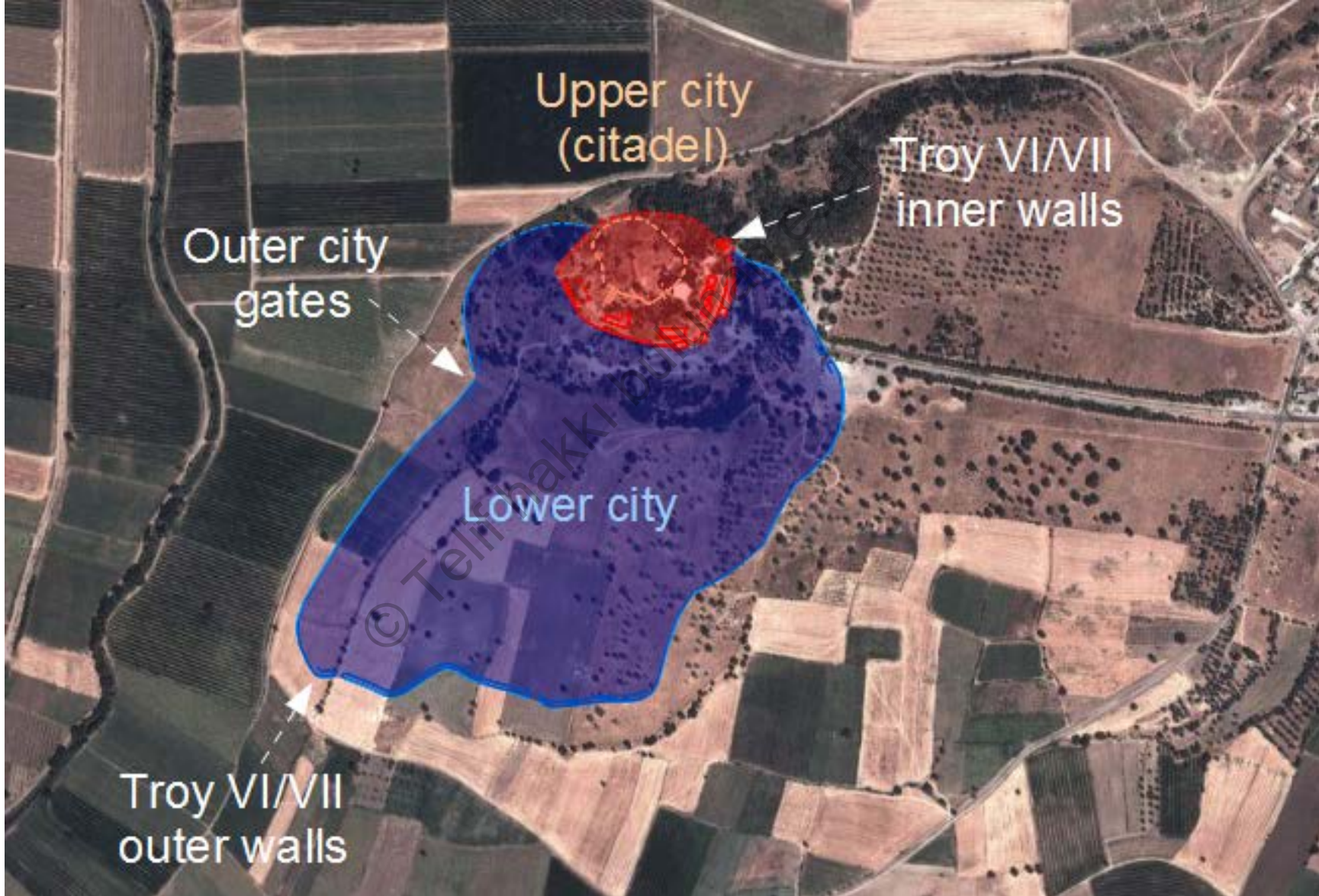
İlk kez hayvan kemiklerinin arasında at kemiklerine de rastlanmaktadır. At Troya'da önemli bir ticari ürün, aynı zamanda da dönemin savaş tekniğindeki yeniliğin kanıtıdır. Örneğin bu dönemde savaş arabaları vardır.

Bazıları Priamos'un kenti herhangi bir dönemde gerçekten var olmuşsa bu ancak Troya VI olabilir demektedir. Bazılarıysa bunun Troya VIIa olduğunu düşünmektedir. Troya VI bir deprem neticesinde son bulmuştur.

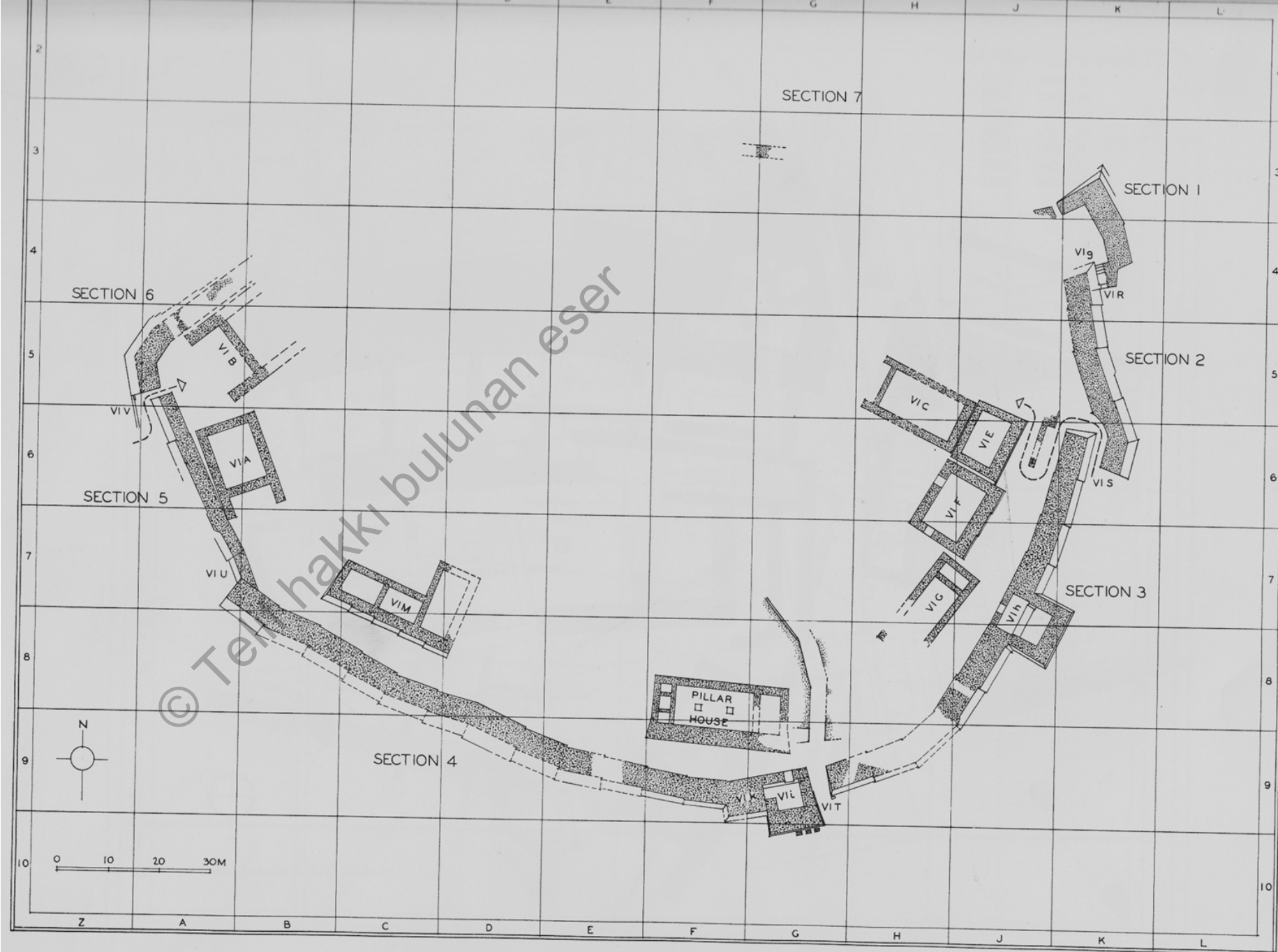
Geç Tunç Çağı yer altı su kaynağı ve kutsal alanı Troya citadeli batısında.

Troya VI/ VII Geç Tunç Çağı'nda Aşağı kent ve citadel olmak üzere toplam 25-35 hektarlık bir alana yayıldığı tespit edilen bir yerleşim düzeni vardır.

Troya VI
sonunda
citadel sur
duvarı ve
yapıların planı.
Sur uzunluğu
550 metredir
ve 2 hektarlık
bir alanı
kaplamaktadır.

447. Plan of Fortifications and Buildings. Late VI

Troya VI S Kapısı

Vih kulesi

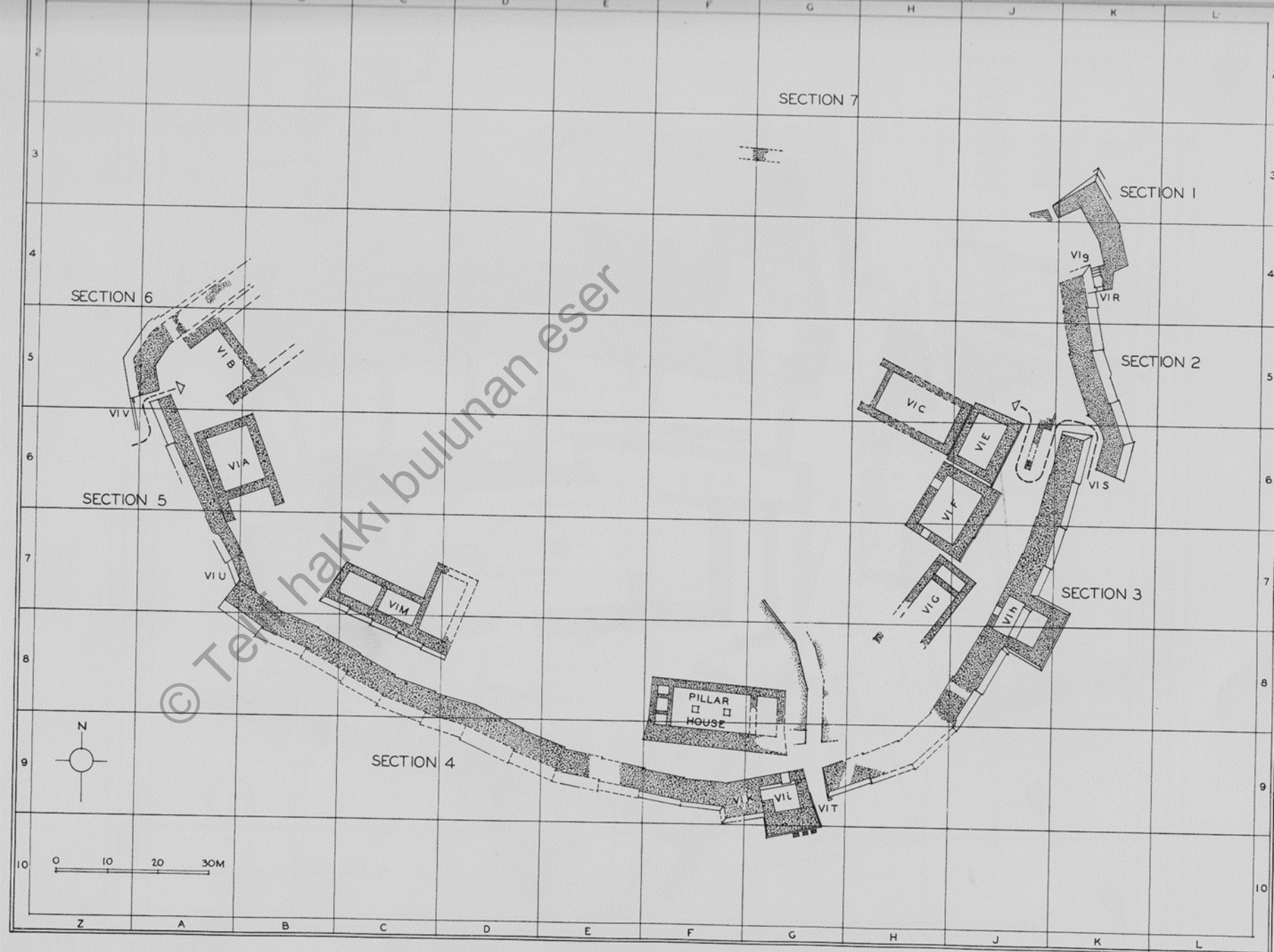

Troya VI suru testere şeklinde dıştan çıkıntılıdır, duvar parça parça inşa edilip birleştirilmiştir. 4-5 m kalınlıkta, 8 m yükseklikte korunmuştur.

Troya VI sonunda biri güney diğeri doğu kapısına iki büyük kule eklenmiştir. Kaleye dört kapıdan giriliyordu ana kapı güneydedir.

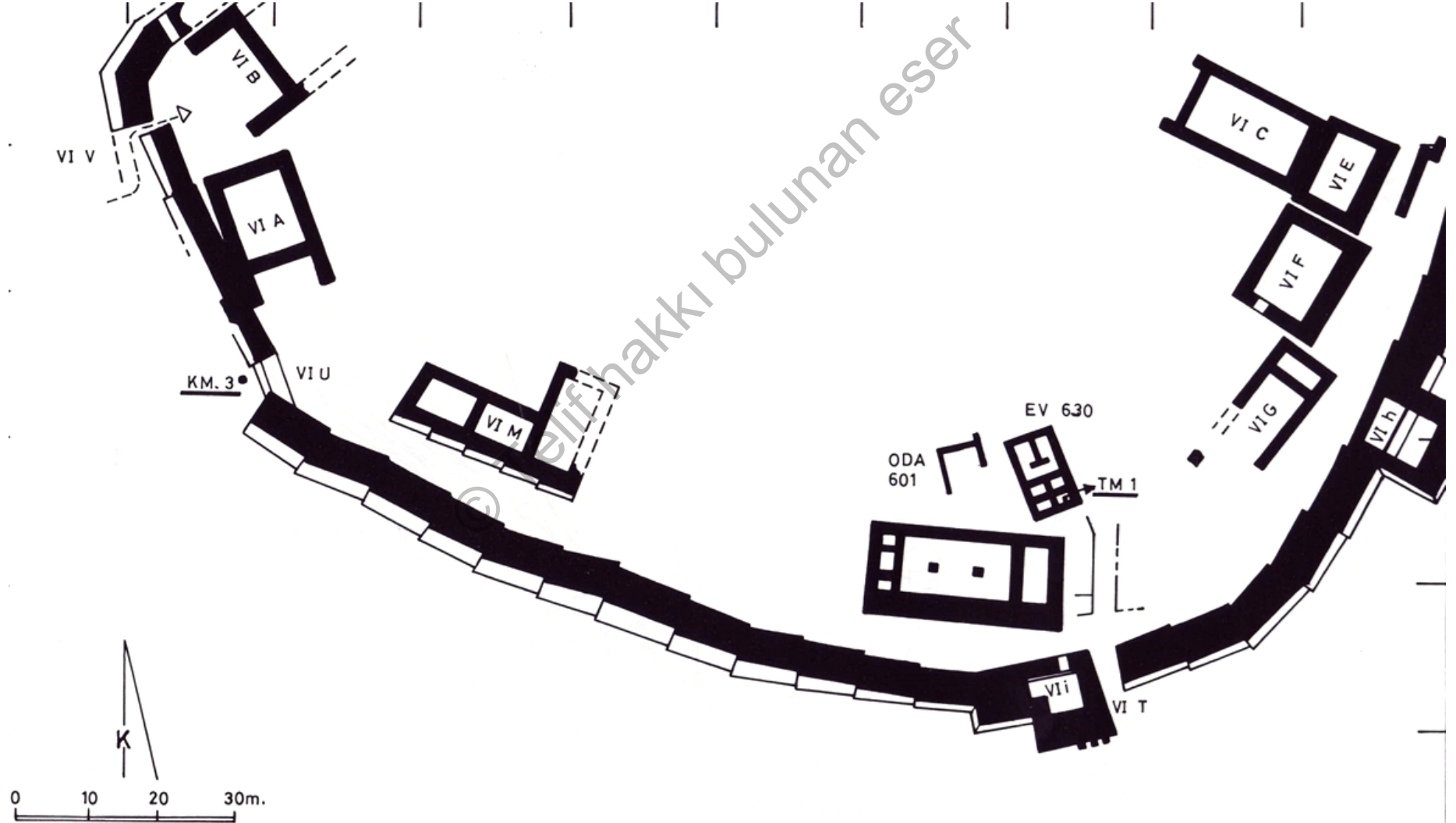
Burada araba ile kalenin içine giren bir yol bulunmuştur.

Diğerkapılar dik olup sadece rampa veya merdivenler ile şehre geçi sağlamaktadır.

447. Plan of Fortifications and Buildings. Late VI

Citadel içinde megaron planlı büyük (Saray) yapılar vardır. VI B, VI C, VI G megaronları ile L şeklinde planlı çok katlı yapı olan VI M, destek direkleri olan ve en azında iki katlı VI F ve VI G Pillar House yani dikmeli evdir. Dikdörtgen planlı VI E evi ise dış duvarının taş işçiliği ile dikkat çeker. Merkezde büyük ihtimalle büyük bir saray yapısı vardı. Ancak M.Ö. 3. yy'da yapılan Athena Tapınağı için sökülmüş ve yeri düzlenmiştir. Sur ve içteki yapılar Troya VI sonundaki bir deprem ile kısmen hasar görmüştür. Sonrasındaki dönemde Troya VIIa'da bazıları tamir edilmiştir.

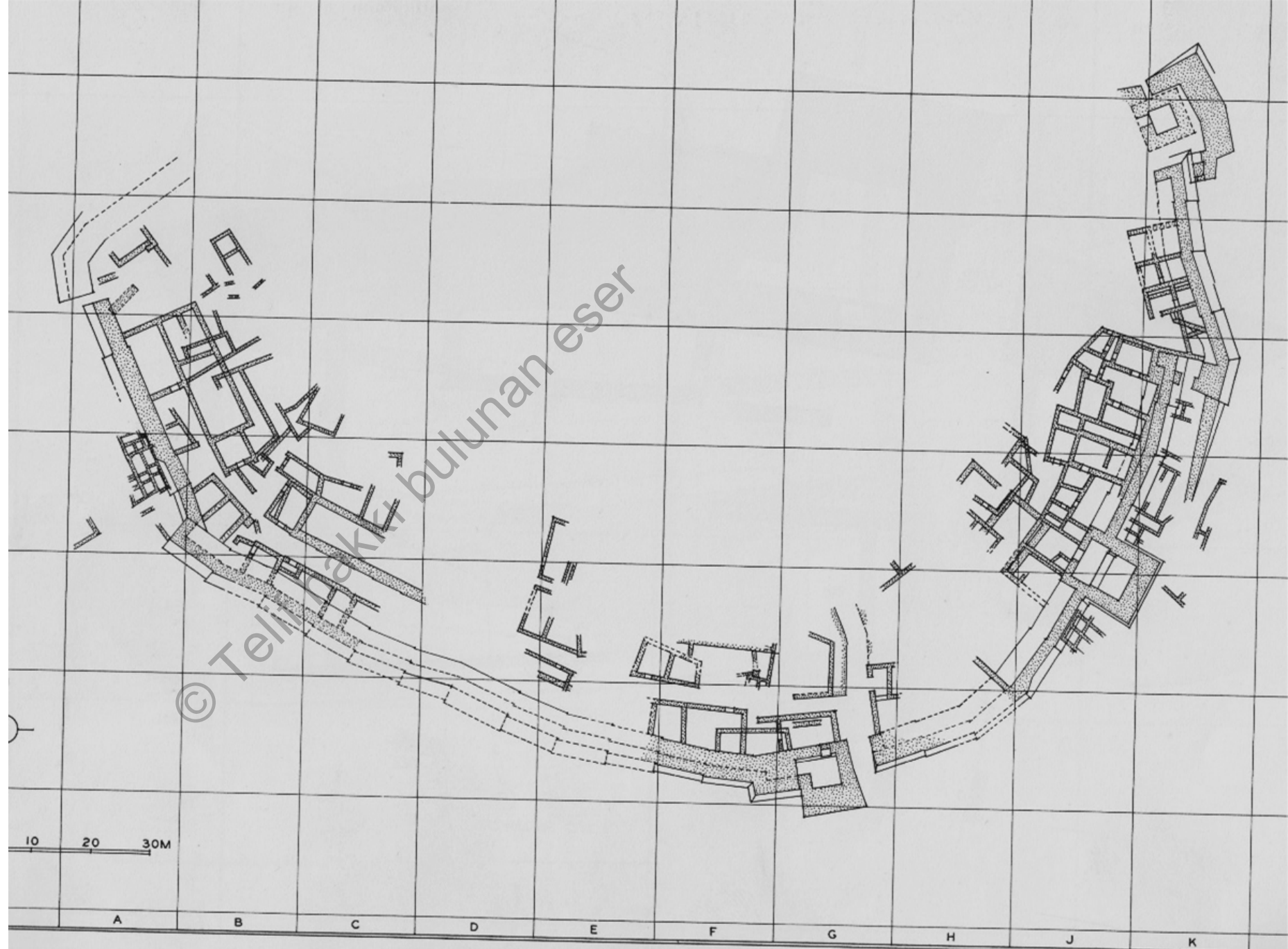
Troya VI citadel ve aşağı şehrin canlandırması, kazılar neticesinde zannedilenden 15 kez daha büyük olduğu belirlenmiştir. Kale ve Aşağı şehrin varlığı Anadolu ve Yakındoğu yerleşim şekline uymaktadır. Tübingen University, Troia Project and ART+COM AG, Berlin.

Troya VIIa (Yak. M.Ö. 1300-1200 biraz sonrasına kadar) Geç Tunç Çağı, Homeros'un Troya'sı veya (W)ilios veya Wilusa sanılan kent

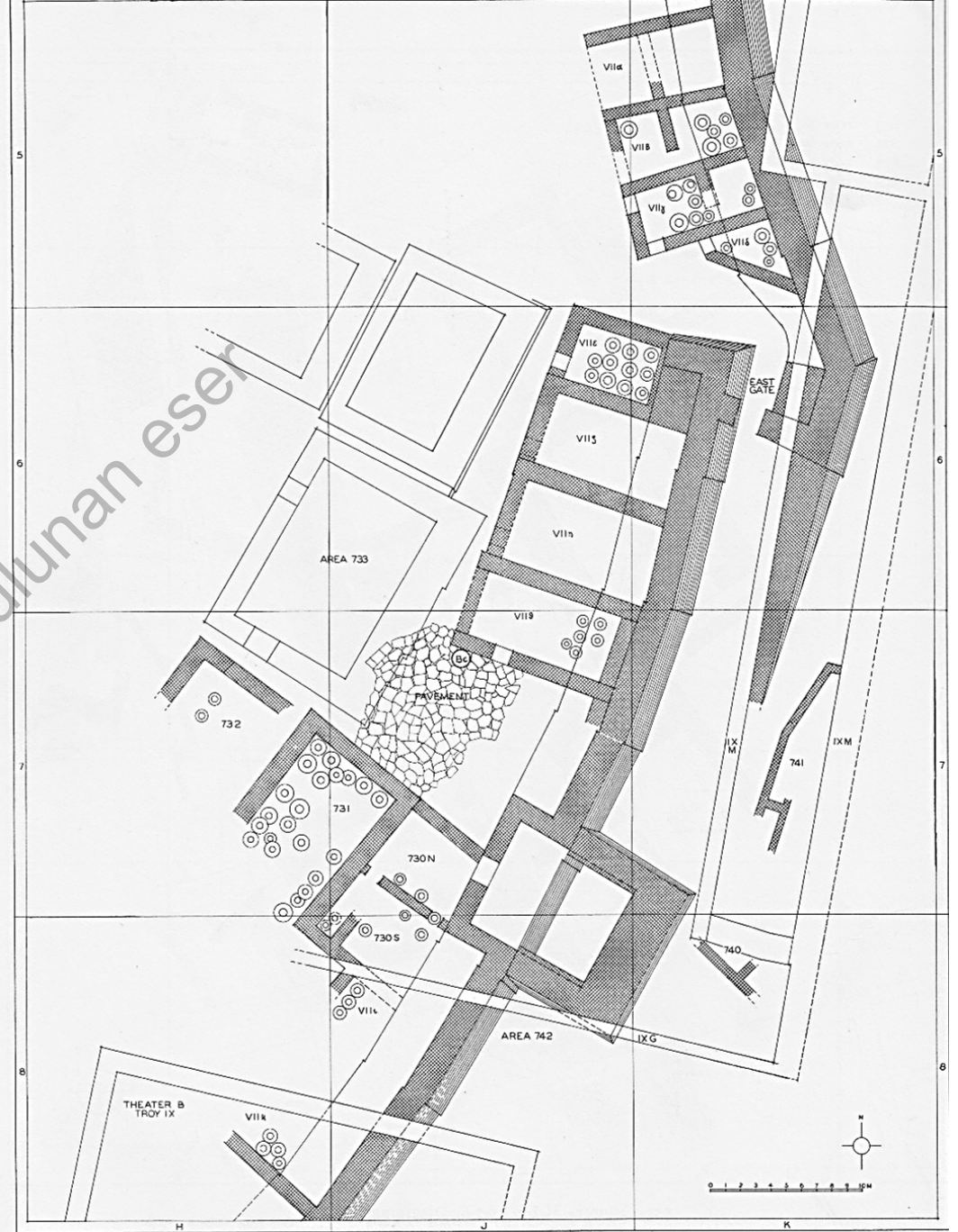
Yıkıntı halindeki kent anlaşıldığına göre eski halkı tarafından tekrar inşa edilir. Bu kapsamda eski kale alanında da çok yoğun bir yerleşme gerçekleşti. Eski yapı kalıntıları ve özellikle savunma sisteminden faydalanılmıştır. Yaklaşık 100 yıl sonra kent bu kez, Wilusalıların kaybettiği anlaşılan bir savaşın sonucunda yeniden yıkılmıştır.

Troya VII Dönemi'nde kale içindeki güneybatı kapısı VI U kapısının kapatılması ve doğu kapısı VI S'nin giriş yolunun açılmasıyla sağlamlaştırılmıştır. Kale içinde bu dönemde çok fazla fakat küçük evler yapılmıştır. Surun iç tarafında eskiden geniş yolların olduğu yerde bulunmaktadır.

321. Diagrammatic Plan. Buildings of Troy VII (adapted from *TI*, Taf. vi)

Troy VIIa'da bu evlerin çoğunda zemine gömülmüş erzak küpleri bulunmaktadır. Bazıları sadece depo yapısı olarak kullanılmıştır. Diğerlerinde fırınlar, ocak yerleri, tahıl öğütme yerleri ve dokuma tezgahları bulunmuştur.

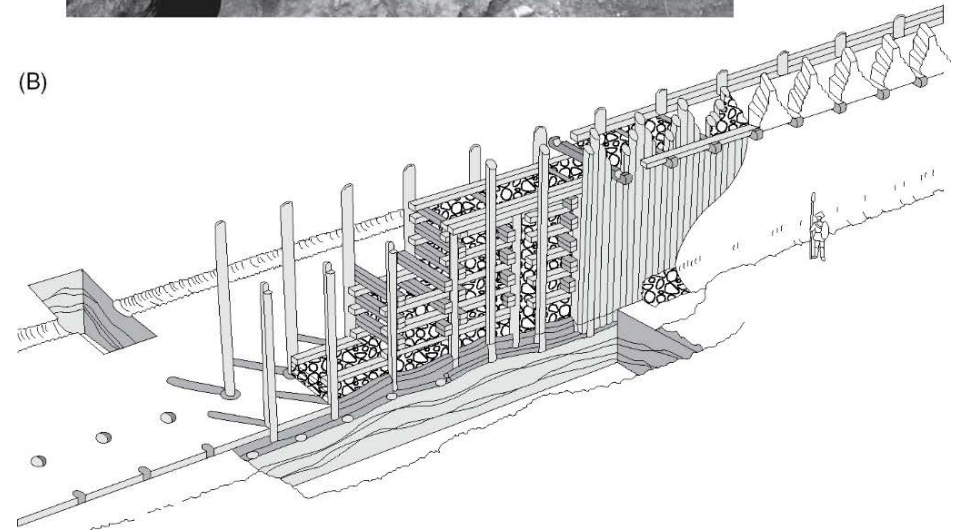
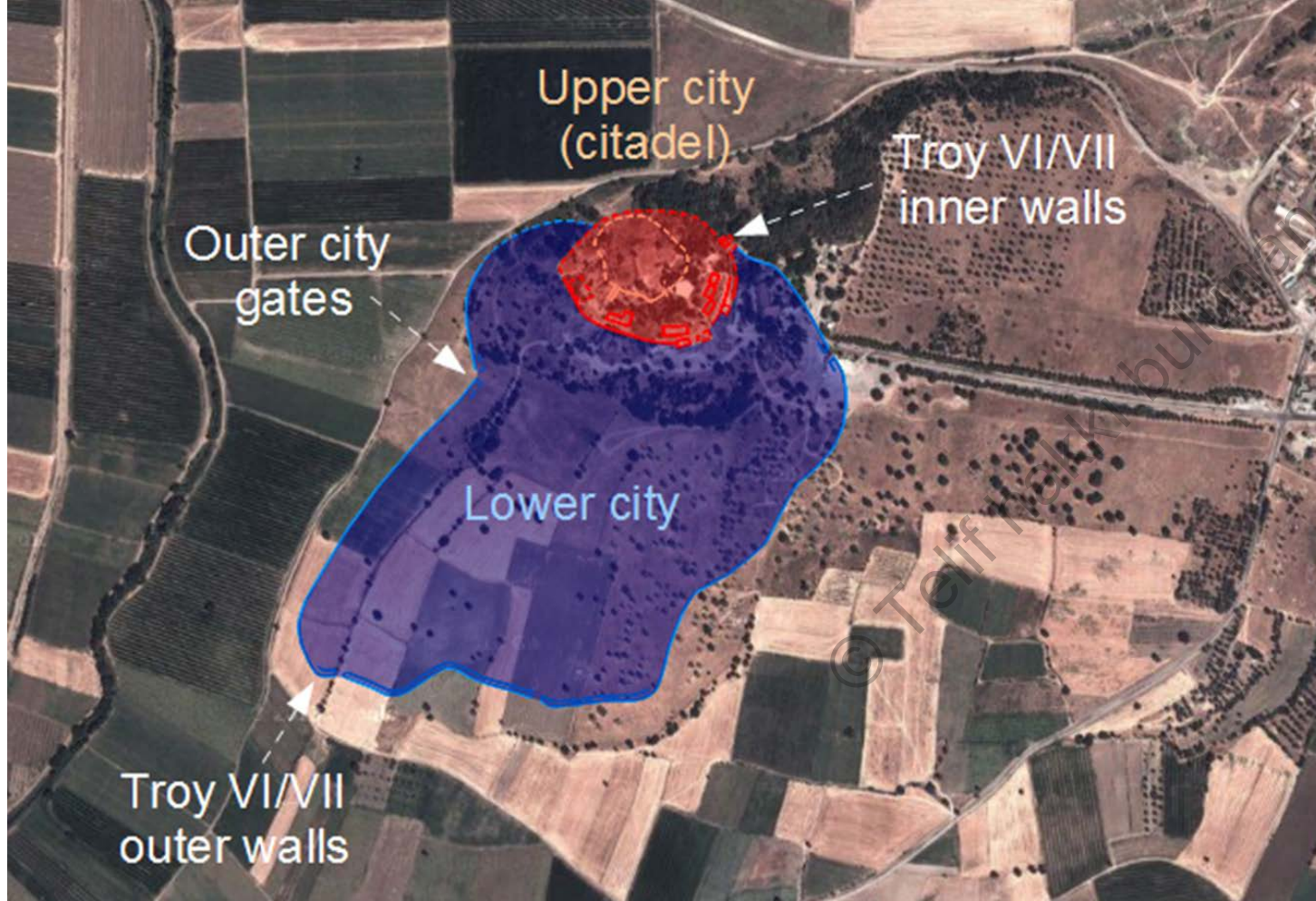

338. Squares H-J-K 5-6-7-8. Diagrammatic Plan. Troy VIIa
(adapted from *TI*, Taf. vi)

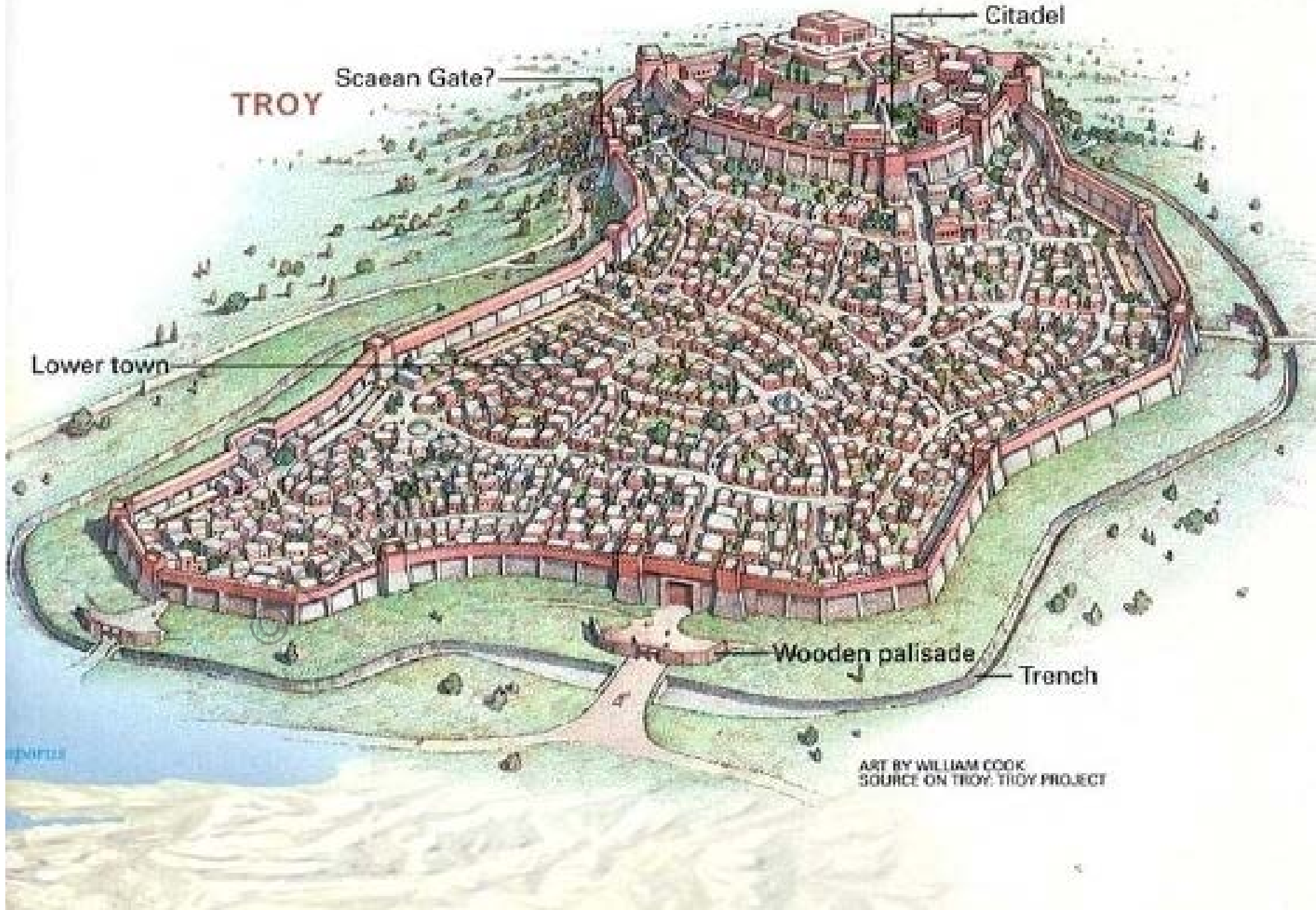
Troy'da citadel dışında Geç Tunç Çağı buluntuları.

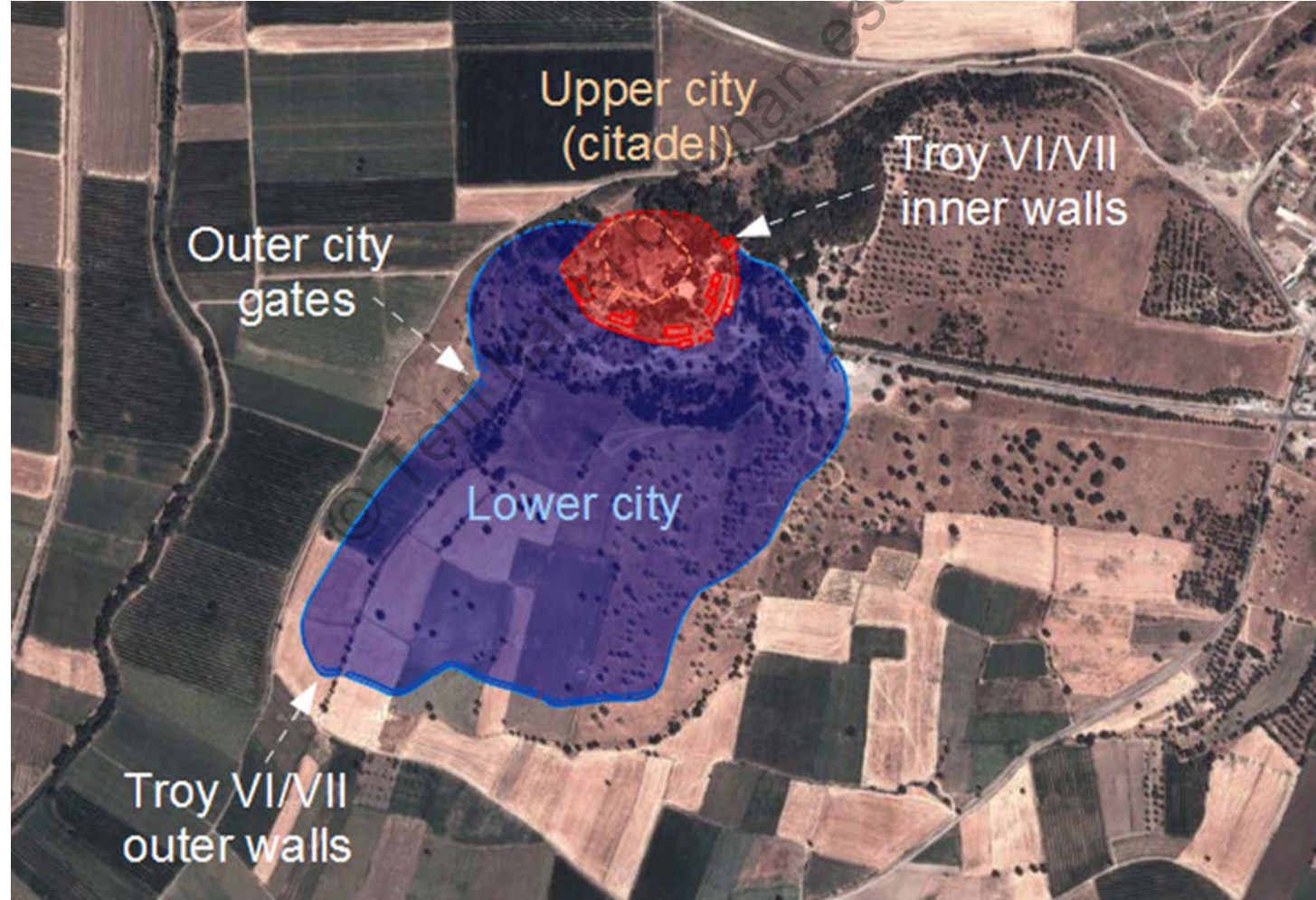
Aşağı şehri çevreleyen ahşap çit duvarı temeli ve canlandırma çizimi (Restitüsyon).

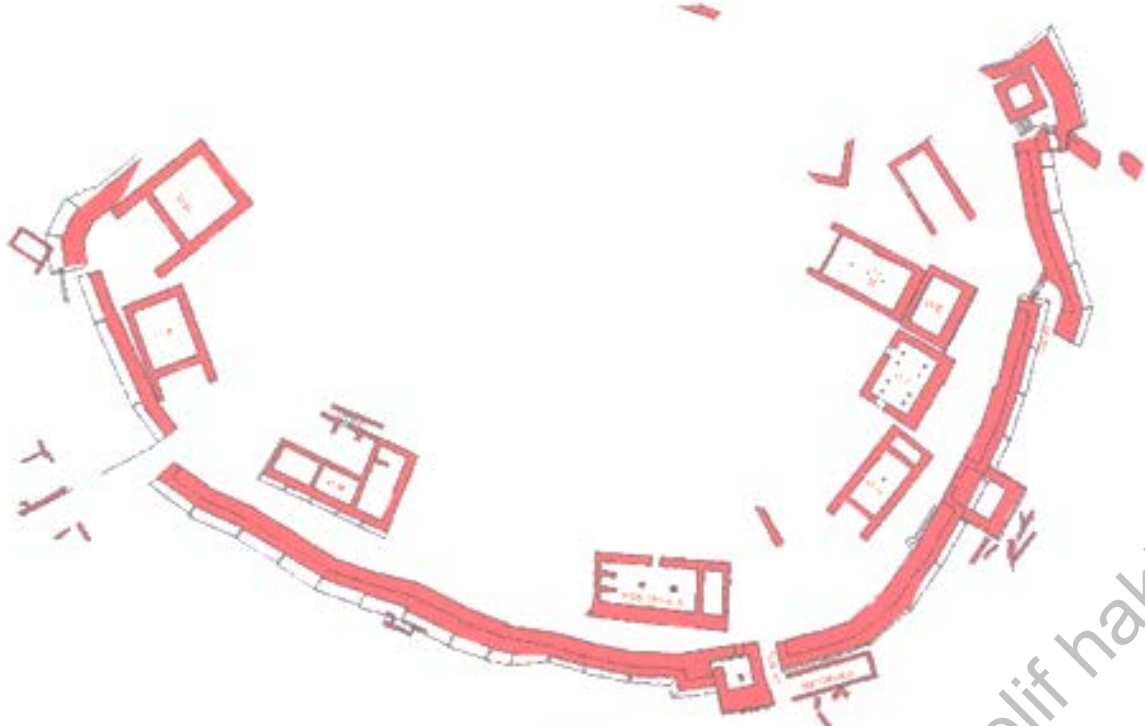
Arabaların geçebilmesi için, aşağı şehirde savunma sistemin bir parçası olarak kapıların önüne yollar ve ahşap çit ile kapı yapılmıştır. Troya VI'nın başında bile aşağı şehrin taş temelli yapıları sadece sura yakın yerdedir, diğerleri genelde ahşap kazıklarla yapılmış basit evlerdir.

Troya VI ortasından itibaren Aşağı şehir kaya içine kazılmış 4 m genişlikte 2 m derinlikte bir hendek ile çevriliyordu. Bu dönemdeki savaş arabalarını durdurmak için yapılan hendek Troya VIIa'da 100 m şehrin dışına kaydırılarak Aşağı Şehir genişletilmiştir. Geç Tunç Çağı Troya'da nüfusun 5000-10.000 arasında olduğu tahmin edilir. Aşağı şehirde surun varlığı çok az bir yerde korunmuş ve kuzeydoğu bastiyonun güneydoğu köşesinde taş temel üzerine kerpiç örgülü bir duvarının keşfi ile kanıtlanmıştır.

Troya VI ve Troya VIIa-VIIb citadel planı

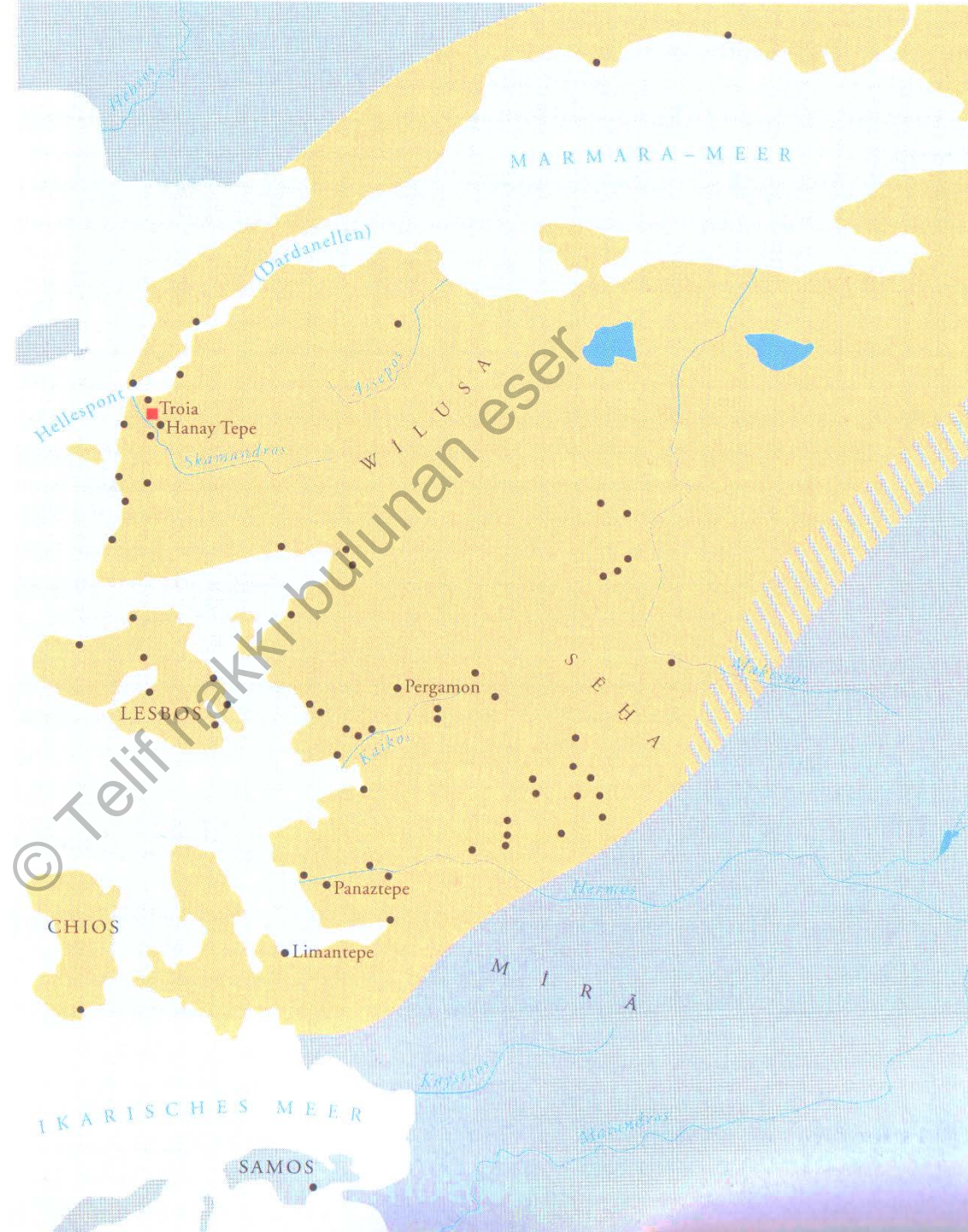
© Telif hakkı bulunan eser

Troya VI –VII seramiği

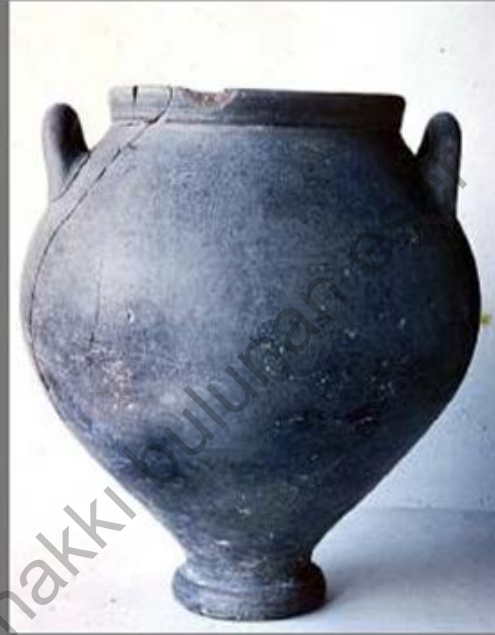
Bu dönemde en büyük yenilik Gri Minyas seramiğinin ortaya çıkmasıdır. Mikalı kil seramiğe metalik bir görünüm verir. Troya Orta VI Dönemi'nde yeni bir grup ortaya çıkar Tan Ware / Kırmızı Anadolu seramiği veya Kırmızı Minyas seramiği de denilir. Bunlar Anadolu Gri seramiği ile aynı olup sadece pişirilirken okside olduğu için renkleri kırmızı tonlarda olur. Hızlı çark yapımı Minyas seramiği çok iyi pişmiştir özsüzdür. Yiv, çizgi ve kabartma bezeme görülür. Kaplar ince mika katkılı astarlı ve perdahlıdır. İthal olarak Girit'den çok az Minos seramik parçaları vardır. Troya VI Orta dönemde Miken seramik grubu ortaya çıkar. Önce ithal sonra yerli taklitler üretilmiştir. Troya Geç VI ve VIIa'da Kıbrıs seramik parçaları vardır.

Anadolu Gri
Seramiği/Gri Minyas
Seramiği dağılım alanı
ve buluntu noktaları

Pottery from Troy VI

Local Jar from Troy VI

Typical Mycenaean Imports excavated from Troy VI L

Troya da doğu ve batı etkileri: Miken seramiği başlarda ithal edilirken Troya VI geç dönemi ve Troya VIIa yerli olarak üretilmiştir.

Skyphos, Troya VIIa, M.. 1700-1200,
pişmiş toprak, Çanakkale Arkeoloji Müzesi,
ap.15,6 cm.

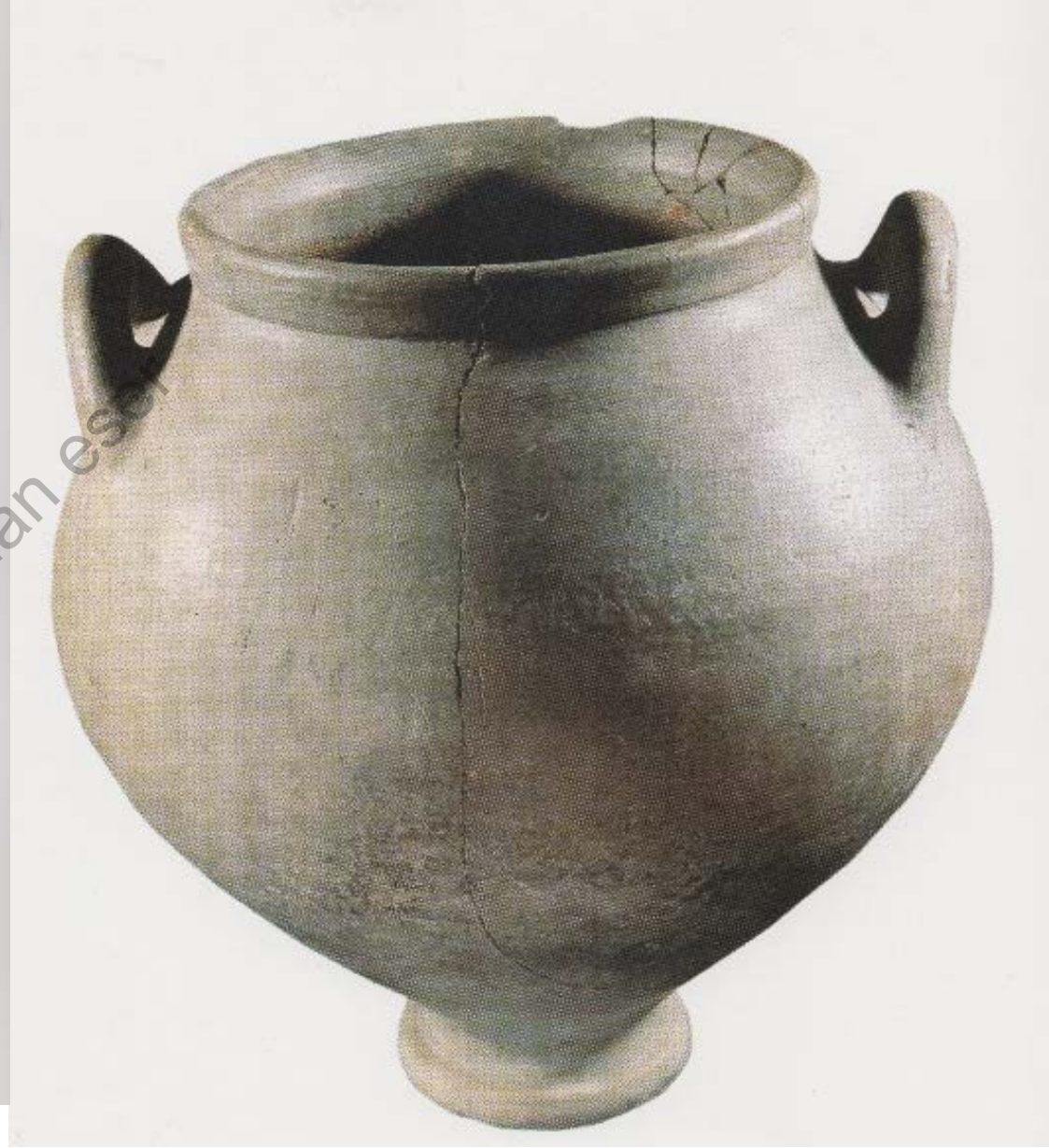
Kase, Troya VI, M.. 1700-1200, pişmiş
toprak, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, ap.17
cm.

Çömlek, Troia VI, MÖ 1700-1200, pişmiş toprak
Çanakkale Arkeoloji Müzesi Env. No. 6700, çapı 30,5 cm.
Troia VI döneminde keramikteki en büyük yenilik Anadolu Gri Malı
adı verilen yeni bir mal grubunun ortaya çıkmasıdır.

Pot, Troy VI, 1700-1200 BC., terracotta
Çanakkale Archaeology Museum Inv. no. 6700, R: 30,5 cm.
The biggest innovation of the Troy VI period is the appearance of
a new group of earthenware referred to as the Anatolian
Greyware.

Gri Minyas çömlek ve çanak, Troya VI-VIIa, Pişmiş toprak, İstanbul Arkeoloji Müzeleri. Mika dan dolayı parlayan yüzeyli kaplar olasılıkla gümüş kapların taklidi olarak kullanılmıştır.

Gri Minyas Krater, Troya VI-VIIa, Pişmiş toprak, İstanbul Arkeoloji Müzeleri

Troya VI-VII Gri Minyas seramikleri

Kökeni tartışmalı olan Minyas seramiği; ilk bulunduğu yer olan H. Schliemann tarafından kazılan Orchomenos'tan kentinin kurucusu Mitolojik kahraman Minyas'dan adını alır. Aslında genel olarak M.Ö. II. Bin seramiğinde Ege perdahlı mallarını tanımlayan bir terimdir.

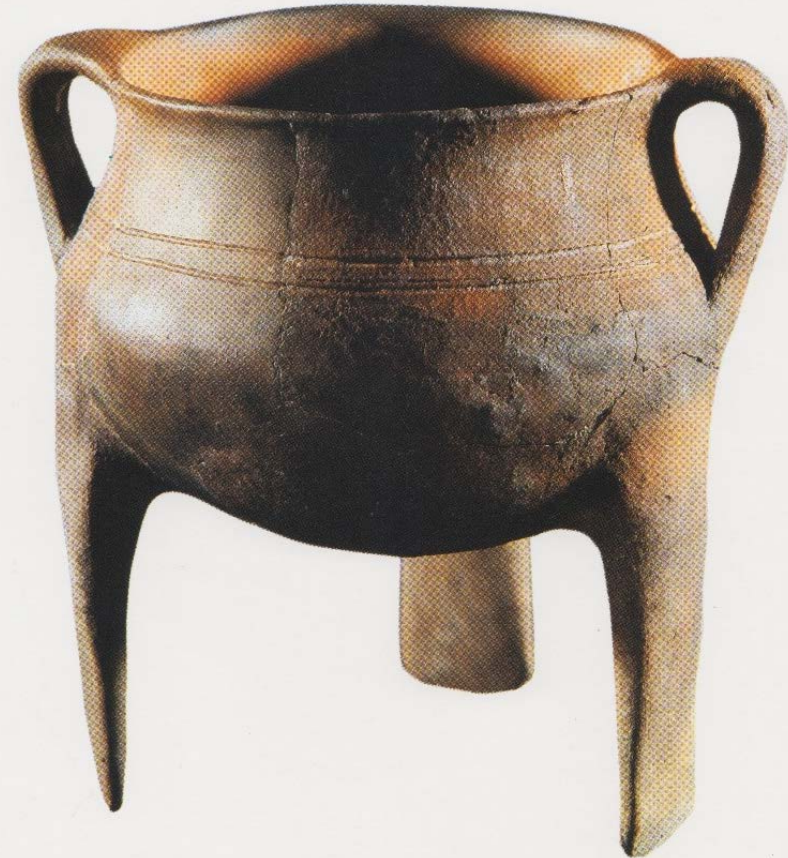

Kadeh, Troya VI/VIIa, M.Ö. 1700-1200, pişmiş toprak, İstanbul Arkeoloji Müzeleri, çap. 12,4 cm.

Çömlek, Troya VI/VIIa, M.Ö. 1700-1200, pişmiş toprak, İstanbul Arkeoloji Müzeleri, çap. 35,4 cm, Anadolu Gri Seramiği depolama kabı.

Tripot ayaklı çömlek, Troya VI/VIIa, M.Ö. 1700-1200, pişmiş toprak, İstanbul Arkeoloji Müzeleri, yük. 26,2 cm.

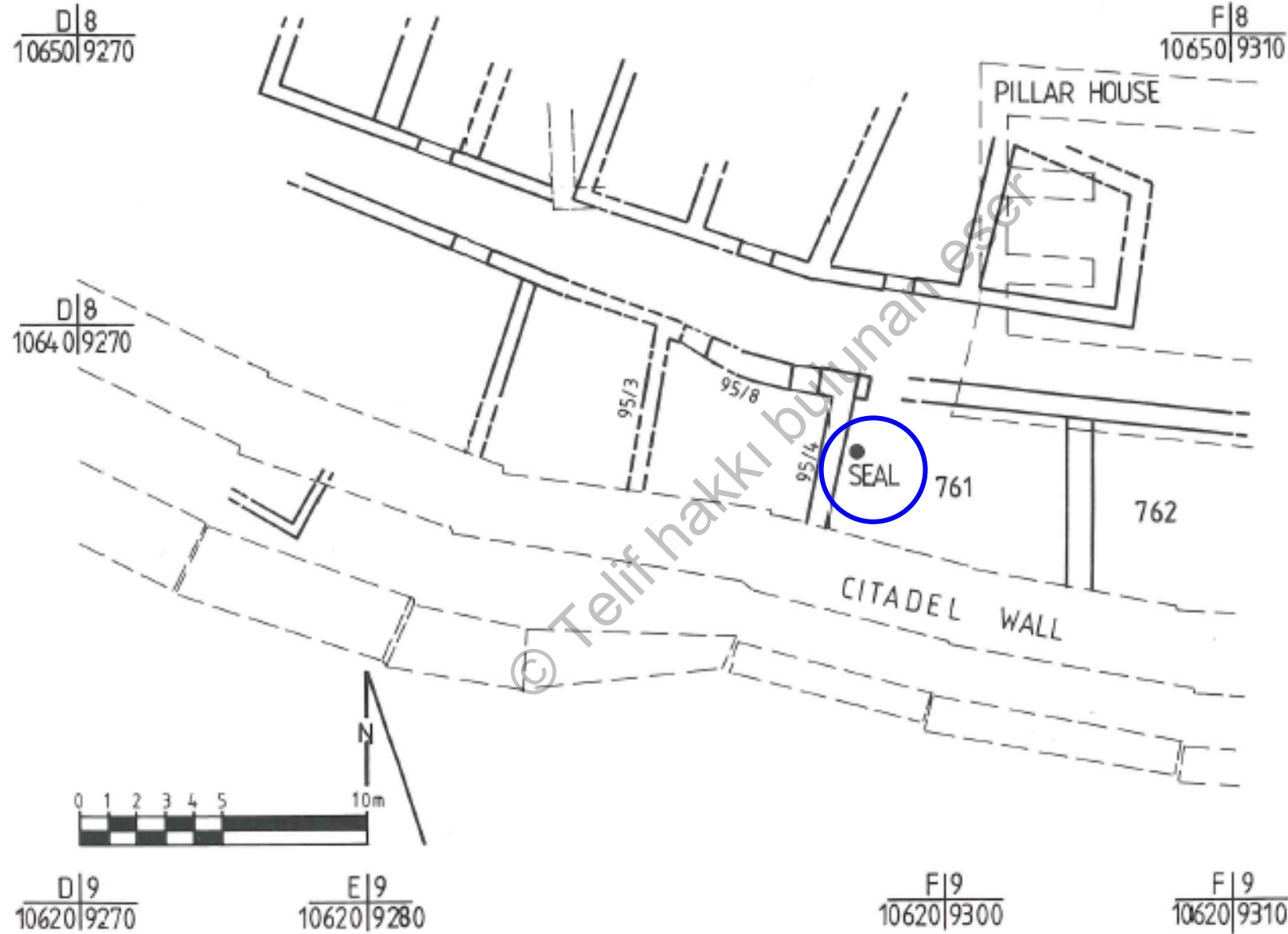

Bronz figürin, Troya VII, M.Ö. 1700-1200, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, yük. 10.2 cm, Dini inanç hakkında bilgi veren bu tanrıça heykelciğine benzer tarzdaki örnekler Hitit ve Kuzey Suriye Bölgesi'nden de bilinmektedir. Aşağı Şehrin batısındaki bir Villa yapısında bulunmuştur.

© Telif hakkı bulunan eser

Troya'da şimdiye kadar bulunan tek yazılı kaynak, Troya VIIb'de elde edilen çift dışbükey gövdeli düğme biçimli üstünde Luvi hiyereoglifi bulunan bronz mühürdür. M.Ö. 12. yy.'a tarihlenen (M.Ö. 1280-1175) bu mührün bir tarafında mesleği yazıcılık olan bir erkeğin adı, öbür tarafında da bir kadının adı yazmaktadır. Bir katip ve karısının adı olmalıdır. Bu tip mühürler M.Ö. 13. yy'da Hitit Büyük İmparatorluk Çağı'nda kullanılmıştır.

TROIA 1990-95
ORIENTIERUNGSPLAN
D8/9, E8/9, F8/9

761 nolu ev, mührün buluntu yeri

Fig. 3 Orientation Plan, Quadrats DEF8/9.

Troya VI/VIIa ok ucu tipleri, bronz,
Çanakkale Arkeoloji Müzesi

Troya VIIa'nın savaşla yıkıldığı bilinmektedir. Savaşı'nın kanıtı olabilecek silahlar: Sapan taşları, ok ve mızrak uçları.

Troya VI/VIIa'da metal eser azdır. Çünkü bu dönemde çok kıymetli olan metaller yeniden eritilerek kullanılmıştır. Takı ve metal silahlara ait dökme kalıpları bulunmuştur.

Kumaş üretimi Troya'daki en önemli uğraştır. Kale içinde ve aşağı şehirde çok sayıda argırşak bulunmuştur. Ayrıca öğütülmüş bulunan sümüklü böcek kabukları kırmızı boyanan kumaşların varlığını gösterir.

Troya VI/VIIa M.Ö. 1700-1200 metal buluntuları:
Yukarıdan aşağı sırasıyla bronz keski:
Tunç, uz.8 cm, Çanakkale Arkeoloji Müzesi/ Bronz bıçak: İstanbul Arkeoloji Müzesi/ Bronz bıçak: İstanbul Arkeoloji Müzesi uz.10 cm/ bronz bıçak, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, uz. 13.5 cm.

Taş kuş figürini, Troya VI-VIIa, M.Ö. 1700-1200, İstanbul Arkeoloji Müzeleri

Broz iğne, Troya VI, M.Ö. 1700-1200, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, yük. 13,7 cm

© Telif hakkı bulunan eser

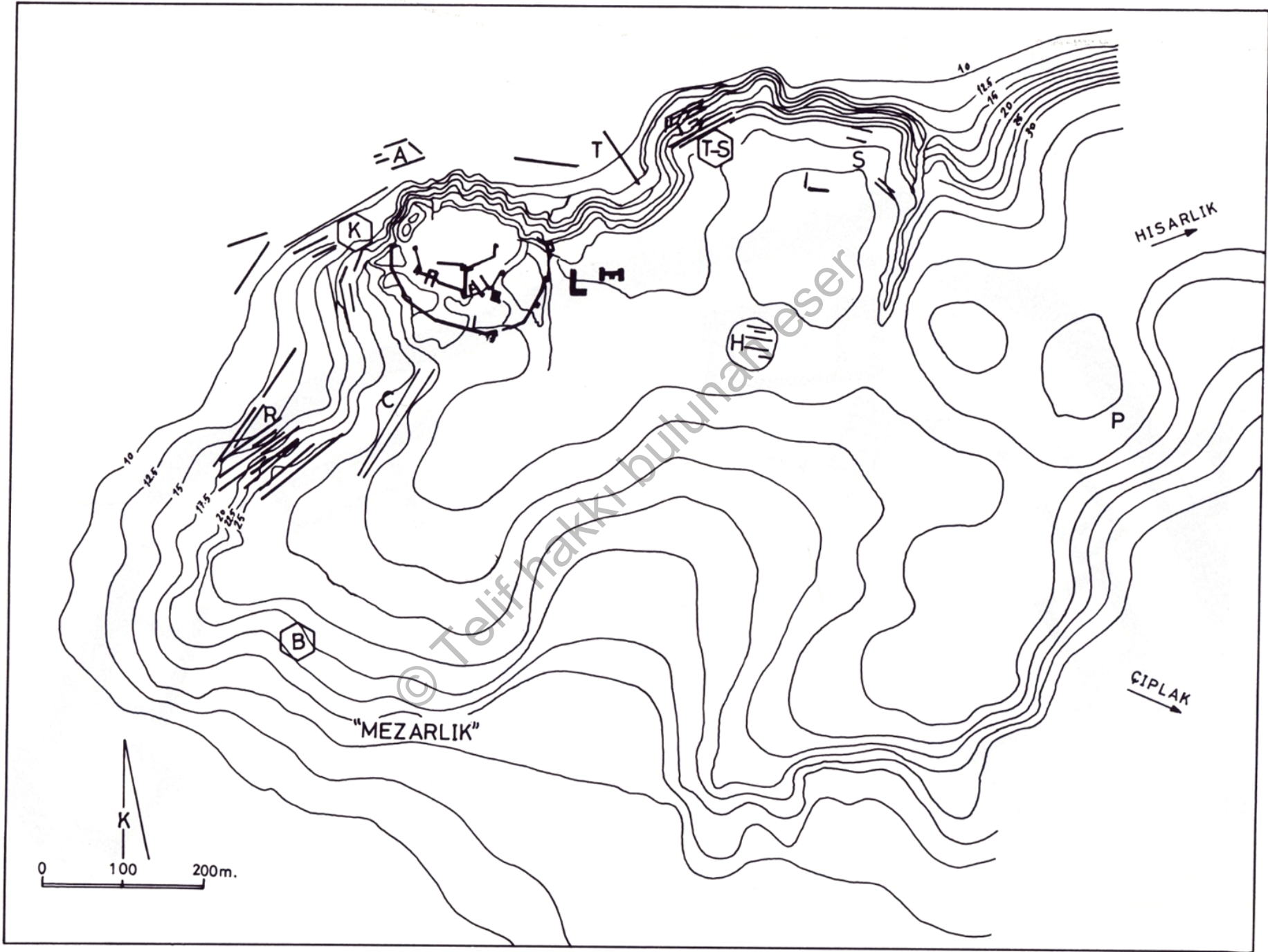
ÖLÜ GÖMME ADETLERİ

Mezar/ Mezarlık Konumu: intramural –ekstramural mezarlar, ekstramural mezarlık alanı Troya VI G safhası çağdaşı olarak, 1934'de Troya'nın 500 m güneybatısında M. Rawson tarafından bulunmuştur. 182 mezardan 20 tanesi iyi durumdadır. Burası Aşağı Şehir halkının mezarlığı olmalıdır. Troya VI/VIIa citadel mezarlığı bulunamadı.

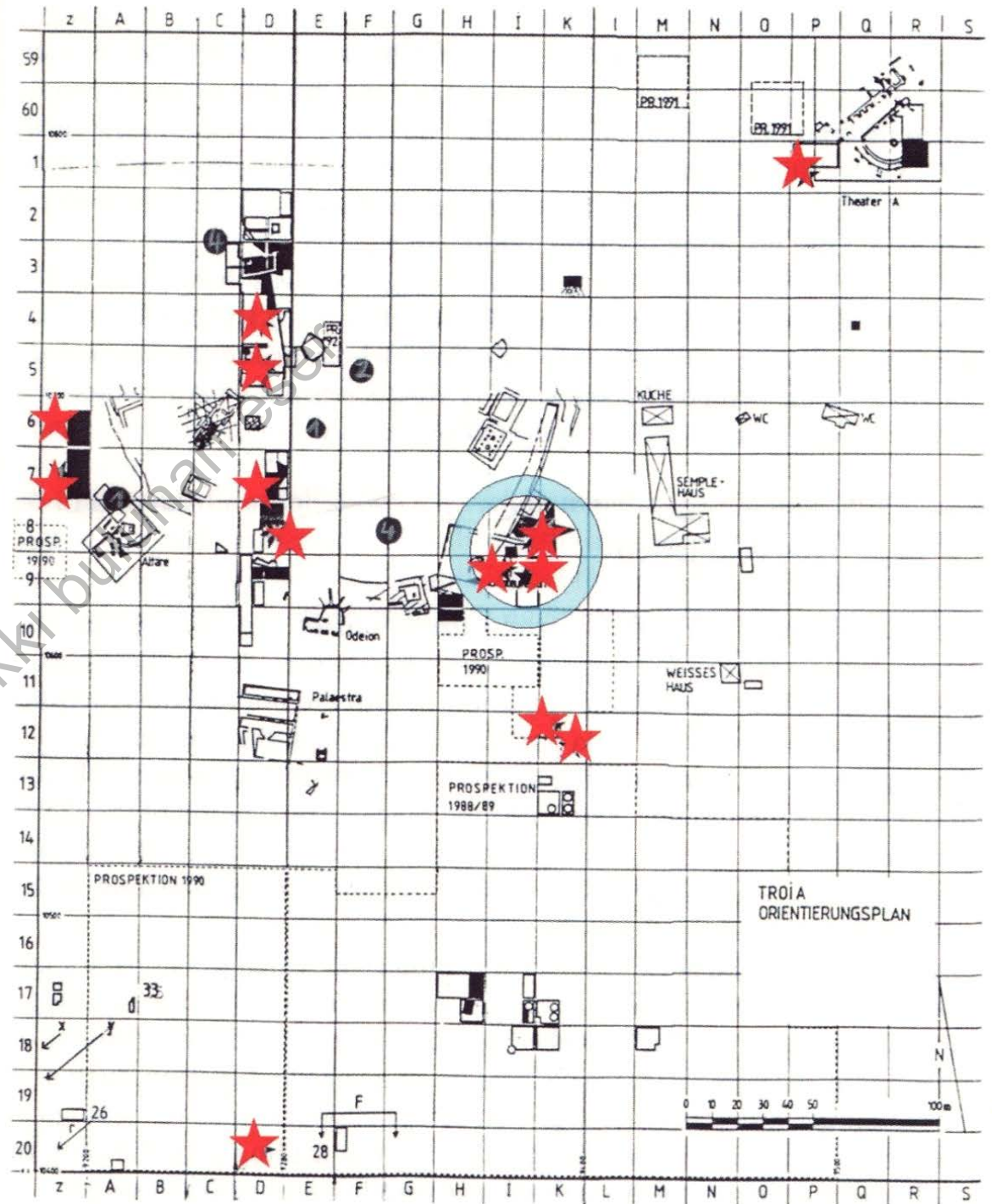
Mezar Türü: Basit toprak mezarlar, çömlek mezarlar, urneler, küp mezarlar

Gömme Biçimi: Çoğunluk yakma, az sayıda ceset gömme

Antropolojik Analiz: bebekler, çocuklar, yetişkin kadın-erkek

Troya VI yerleşim içi mezarları, mavi yuvarlak alan prematüre doğan bebek mezarlarını, diğer kırmızı yıldızlar bebek mezarlarının yerini göstermektedir.

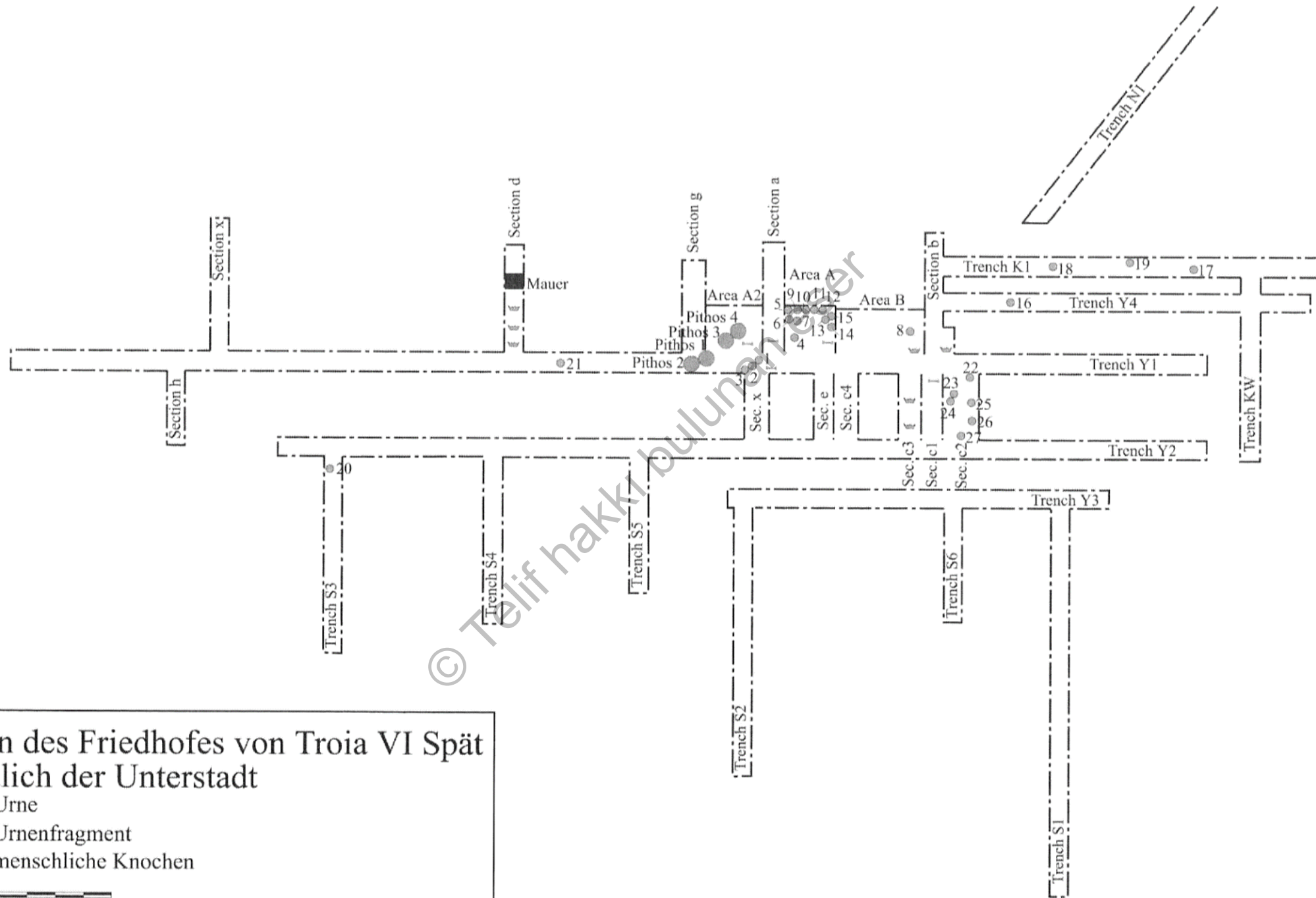

Buluntular: urnelerin içinde “Gri Minyas” ve “Tan Ware” çanak, kylix, maşrapa; Miken ithali fincan, üzengi kulplu kap, üç kulplu çömlek ve alabastron ele geçmiştir.

Tunç halka, iğneler, cam hamuru, fildişi, akik boncuklar, ağırşaklar, Kıbrıs ve Miken tipleriyle karşılaştırılan fildişi iğne ve tarak, 2 kuvars ve 1 kristal parça ele geçmiştir.

Mezarlıktan genel görünüm

Plan des Friedhofes von Troia VI Spät südlich der Unterstadt

- Urne
- ☞ Urnenfragment
- ┌ menschliche Knochen

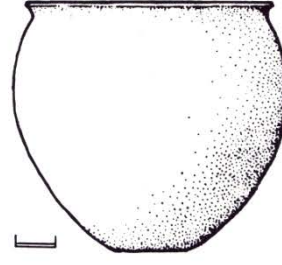

Ralf Becks

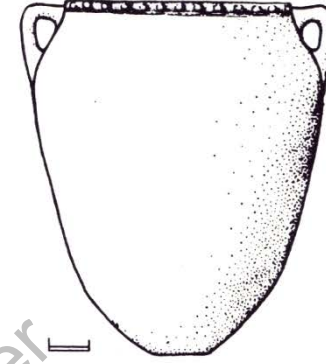
b,c,e

çömlek mezar
ceset gömme

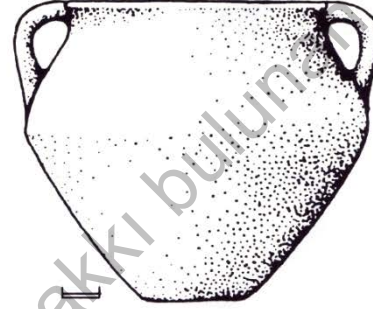
a,d,f urneler

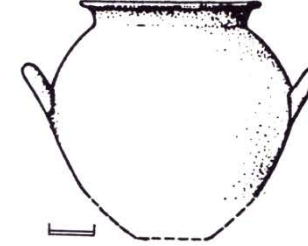
a

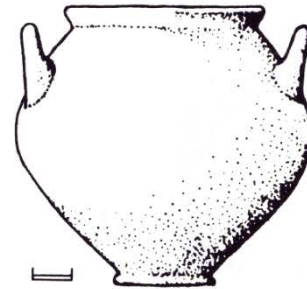
b

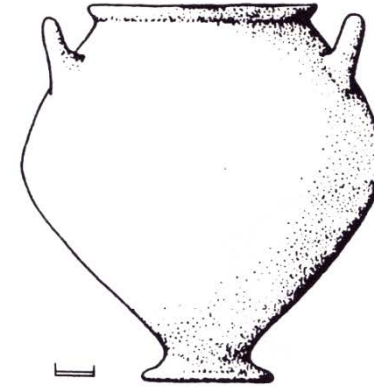
c

d

e

f

a,c urne

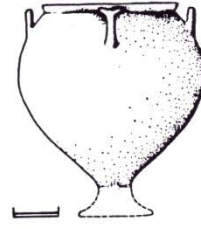
b vazoz

e anak

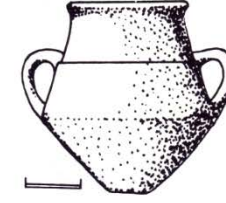
d-g tabak-kylix urne kapağı

f maşrapa

h kylix

a

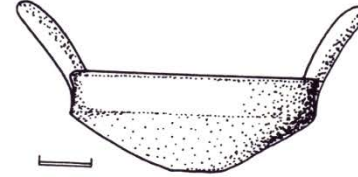
b

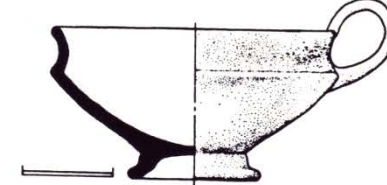
c

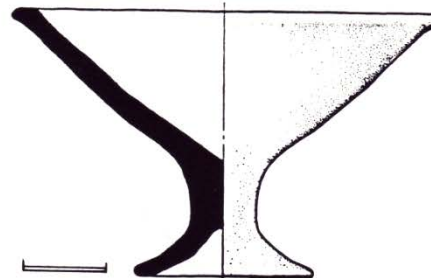
d

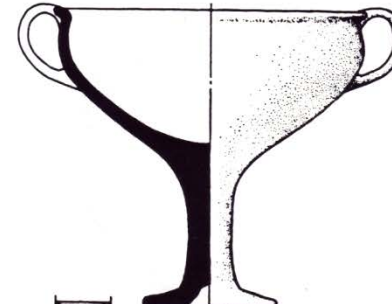
e

f

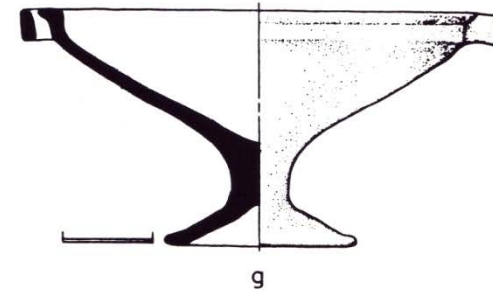
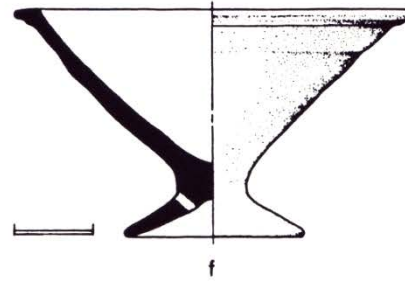
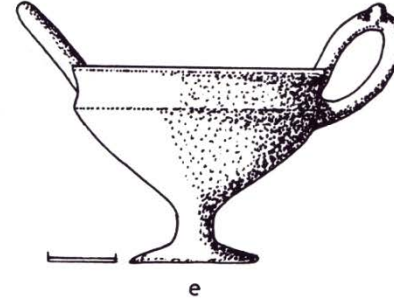
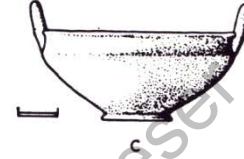
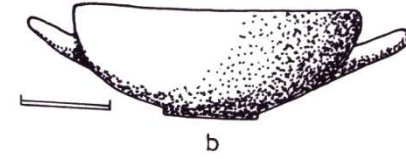
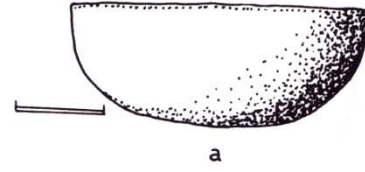
g

h

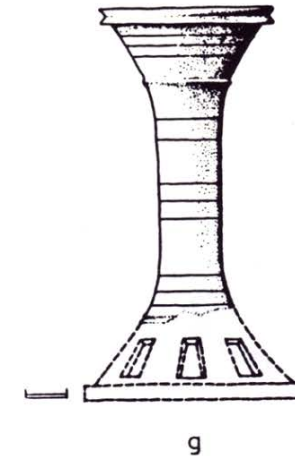
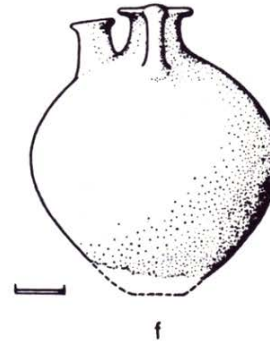
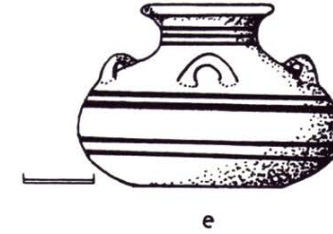
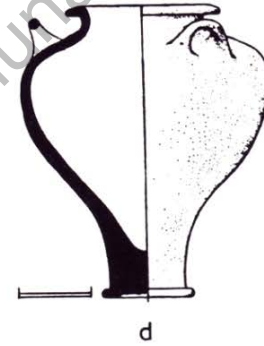
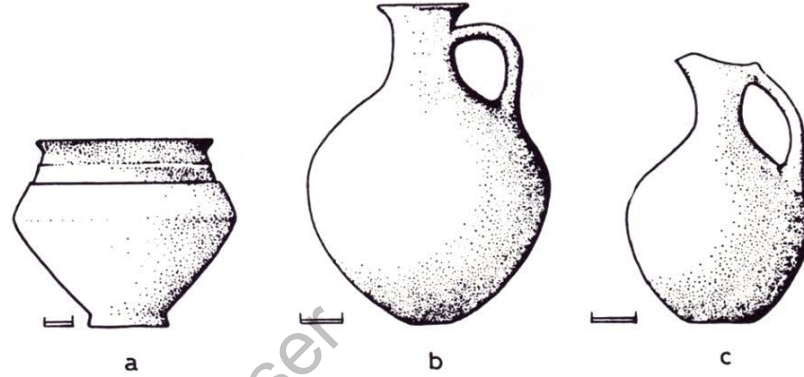
© Telif hakkı bulunan eser

Troya mezarlık
alanından
a-b-c çanaklar
d-maşrapa
e-f-g kylix

© Telif hakkı bulunan eser

Troya mezarlık alanından
a çömlek
b yuvarlak ağızlı testi
c gaga ağızlı testi
d üç kulplu çömlek
e alabastron
f üzengi kulplu kap
g kaide

Ölü Kültü: Bazı urnelerin içinde ele geçen kuş kemikleri, altlarında hayvan bacak kemikleri ve mezarlık alanında bulunan keçi, koyun, domuz, sığır, at, köpek, kurt ve kuş kemikleri ölü gömme törenleri ile ilgili olmalıdır.

Tarihlendirme: M.Ö. 14. yy-13. yy. başı

Kaynakça

Akyurt, İ.M., 1998, **M.Ö. 2. Binde Anadolu'da Ölü Gömme Adetleri**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Becks, R., 2002, 'Bemerkungen zu den Bestattungsplätzen von Troia VI', in **Festschrift für Manfred Korfmann**, Herausgegeben von R. Aslan, S. Blum, G. Kastl, F. Schweizer, D. Thumm, Band 1, Verlag Bernhard Albert Greiner, Remshalden-Grunbach, 295-306.

Blegen, C.W.; Caskey, J.L.; Rawson, M., 1953, **Troy The Sixth Settlement**, Vol. III, Part 1-2 Text-Plates, University of Cincinnati, Princeton University press.

Blegen, C.W.; Boulter, C.G.; Caskey, J.L.; Rawson, M., 1958, **Troy Settlements VIIa, VIIb and VIII**, Vol. IV, Part I-II Text-Plates, University of Cincinnati, Princeton University Press.

Hawkins, J. David, and Donald F. Easton. 1996. "A Hieroglyphic Seal from Troia," **Studia Troica**, band 6: 111-118.

Jablonka, P.; Brian Rose, C., 2004, 'Forum Response: Late Bronze Age Troy: A Response to Frank Kolb', **American Journal of Archaeology** , Vol. 108, No. 4, 615-630.

Korfmann, M. (1998), 'Troia, an Ancient Anatolian Palatial and Trading Center: Archaeological Evidence for the Period of Troia VI/VII', **The Classical World**, 91(5), 369-385. doi:10.2307/4352105

Pavuk, P., 2007, 'New Perspectives on Troia VI Chronology', in **The Synchronisation of Civilisations in the Eastern Mediterranean in the Second Millennium B.C. III**, Proceedings of the SCIEM 2000, Edt. M. Bietak, E. Czerny, Wien: 473- 478.

Troia düş ve Gerçek, 2001, Stuttgart sergi kataloğu, Konrad Theiss Verlag GmbH, Stuttgart.

Troia Efsane ile Gerçek Arası Bir Kente Yolculuk, 2002, İstanbul sergi kataloğu, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul